

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

DPK-I.053.18.2026
Warszawa, 14 września 2026 r.

Pani
Sylwia Gregorczyk-Abram
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowna Pani Rzecznik,

w odpowiedzi na wystąpienie z dnia 7 sierpnia 2026 r. (znak: II.501.3.2026.DC), dotyczące organizacyjnych i procesowych aspektów związanych z wejściem w życie ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wzmocnienia sądowego nadzoru nad kontrolą operacyjną (druk sejmowy nr 2411), uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko¹.

Potrzeba rozważenia zmian organizacyjnych w celu zapewnienia efektywnego nadzoru sądowego nad czynnościami operacyjnymi została przez Rzecznika Praw Obywatelskich zasadnie dostrzeżona.

Aktualnie w Ministerstwie Sprawiedliwości wszczęte zostały prace koncepcyjne w celu wypracowania optymalnych rozwiązań legislacyjnych i organizacyjnych. Uwagi zgłoszone przez Rzecznika Praw Obywatelskich stanowią dla prowadzonych prac istotny wkład. Jednocześnie wskazuję, że w chwili obecnej nie jest możliwe przedstawienie konkretnych rozwiązań, gdyż co do ich kształtu nie zostały jeszcze podjęte ostateczne decyzje.

Odnosząc się do drugiego zagadnienia wskazać należy, że Ministerstwo Sprawiedliwości nie prowadzi prac dotyczących wprowadzenia przepisów stanowiących o wyłączeniu z mocy prawa sędziego referenta w sprawie, w której stosowana była kontrola operacyjna, jeśli sprawa dotycząca tej samej osoby o ten sam czyn będzie rozpoznawana w procesie karnym.

W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości brak jest przesłanek do wprowadzania wskazanej regulacji. Można w tym względzie oprzeć się na analogii do sędziego, który w toku postępowania przygotowawczego uczestniczył w wydaniu postanowienia o zastosowaniu lub przedłużeniu wobec oskarżonego tymczasowego aresztowania. Orzecznictwo wyraźnie dopuszcza udział takiego sędziego w późniejszym orzekaniu o sprawstwie i winie takiej osoby. Przykładowo SN wskazuje:

- „Przepis art. 41 § 1 KPK odnosi się do sytuacji innych niż te, o których mowa w art. 40 § 1 KPK i co do zasady nie dotyczących działań sędziego w granicach

¹ Wskazana ustawa została uchwalona w dniu 4 września 2026 r. i aktualnie oczekuje na podpis Prezydenta RP.

kompetencji urzędowych, których istnienie może powodować domniemanie, iż sędzia nie zachowa pełnej bezstronności. Wyrażenie przez sędziego, w ramach działania w granicach sędziowskiego urzędu, należycie umotywowanego poglądu prawnego co do kwestii przedłużenia tymczasowego aresztowania, nie może być uznane za wymienioną w art. 41 § 1 KPK „okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość, co do jego bezstronności w danej sprawie”. Oceny sędziowskie, mieszczące się w granicach argumentów oceniających materiał dowodowy dla potrzeb stosowania środka zapobiegawczego, nie wykraczające poza zakres orzekania, pozbawione uprzedzeń osobistych, nawet jeśli mają charakter kategoriyczny, nie uzasadniają wątpliwości co do bezstronności sędziego w rozumieniu przepisu art. 41 § 1 KPK” (postanowienie SN z dnia 17 sierpnia 2007 r. III KK 218/07),

- „Nie można także podzielić (...) poglądu, że udział w sprawie sędziego, który **uczestniczył w wydaniu postanowienia o tymczasowym aresztowaniu** w postępowaniu przygotowawczym, stwarza uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności, a więc sędzia powinien zostać wyłączony na podstawie art. 41 § 1 KPK” (postanowienie SN z dnia 1 marca 2007 r. III KK 493/06). W uzasadnieniu tego orzeczenia wskazano, że „utrwalony został już zarówno w orzecznictwie, jak i piśmiennictwie pogląd, że przepisy Kodeksu postępowania karnego obowiązującego od 1 września 1998 r. nie przewidują wyłączenia sędziego z powodu jego udziału w wydaniu postanowienia o zastosowaniu (przedłużeniu) tymczasowego aresztowania w toku postępowania przygotowawczego (zob.: postanowienie SN z 7 czerwca 2005 r., V KK 138/05, OSNwSK 2005(1)1088; postanowienie SN z 10 maja 2006 r., III KK 338/05; postanowienie SN z 14 stycznia 2003 r., III KK 400/01, niepubl., czy T. Grzegorzcyk: Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Zakamycze, 2003 r., Komentarz do art. 40 KPK)”.
– „sam fakt, że sędzia brał udział w wydaniu postanowienia w przedmiocie tymczasowego aresztowania na etapie postępowania przygotowawczego lub sądowego, nie może stanowić podstawy do wyłączenia go od rozpoznawania sprawy na dalszym etapie postępowania, także apelacyjnym, oczywiście o ile w treści wydawanych na wcześniejszym etapie postępowania rozstrzygnięć nie użyje sformułowań, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności. Pogląd taki jest już utrwalony zarówno w orzecznictwie ETPC, który jedynie w zupełnie wyjątkowych sytuacjach przyjmuje, że podejmowane przez sędziego w postępowaniu przygotowawczym decyzje w tej samej sprawie - łącznie z dotyczącymi aresztowania - mogą usprawiedliwiać wątpliwości co do jego bezstronności (Saint-Marie v. Francja - orzeczenie z 16 grudnia 1992 r., A.253-A, skarga 12981/87; Hauschildt v. Dania - orzeczenie z 24 maja 1989 r., A.154, skarga 10486/83 oraz Padovani v. Włochy, orzeczenie z 26 lutego 1993 r., A-257-B, skarga 13396/87; Nortier v. Holandia - orzeczenie z 24 sierpnia 1993 r., A.267, skarga 13924/88 - za: M. A. Nowicki: Europejski Trybunał Praw Człowieka.

Orzecznictwo, Tom 1 Prawo do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001, s. 285-289, 300-301, 304-305, 306-307), jak też w orzecznictwie SN (por. zwłaszcza: postanowienia SN: z dnia 14 stycznia 2003 r., III KKN 400/01, R-OSNKW 2003, poz. 92; z dnia 7 czerwca 2005 r., V KK 138/05, R-OSNKW 2005, poz. 1088; z dnia 10 maja 2006 r., III KK 338/05, R-OSNKW 2006, poz. 994; z dnia 21 grudnia 2006 r., V KK 199/09, R-OSNKW 2006, poz. 2562; z dnia 7 lutego 2007 r., V KK 147/06, R-OSNKW 2007, poz. 395; z dnia 1 marca 2007 r., III KK 493/06, R-OSNKW 2007, poz. 552)” (wyrok SN z dnia 14 stycznia 2010 r. V KK 235/09).

Powyższa argumentacja przemawia przeciwko wprowadzaniu do art. 40 k.p.k. podstawy wyłączenia sędziego z uwagi na jego wcześniejszy udział w wydaniu postanowienia o zastosowaniu lub przedłużaniu tymczasowego aresztowania w toku postępowania przygotowawczego. Przyjmowanie odmiennego podejścia, od wyżej opisanego, w odniesieniu do stosowania przez sędziów kontroli operacyjnej czy podejmowania innych czynności w jej toku nie ma uzasadnienia.

Z wyrazami szacunku

Arkadiusz Myrcha

Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/